

A HÁTTÉR TÁRSASÁG A MELEGEKÉRT VÉLEMÉNYE A T/3404. SZ. TÖRVÉNYJAVASLAT IDEGENRENDESZETI TÁRGYÚ RENDELKEZÉSEIRŐL

2011. június 14.

A Háttér Társaság a Melegekért egyesület áttekintette az egyes munkaügyi tárgyú és más kapcsolódó törvények jogharmonizációs célú módosításáról szóló T/3404. sz. törvényjavaslatot. Véleményünk szerint a törvényjavaslatnak a bejegyzett élettársi kapcsolatok idegenrendészeti eljárásokban való elismerésére vonatkozó rendelkezései nem illeszkednek a hazai jogrendbe, indokolatlan korlátozásokat tartalmaznak, jogbizonytalansághoz vezetnek és a bejegyzett élettársak számára jelenleg biztosított jogok korlátozásával járhatnak.

A JOGSZABÁLY ELŐKÉSZÍTÉSE

Problémásnak érezzük, hogy az idegenrendészeti szabályok módosítására egy munkaügyi tárgyú törvényjavaslat keretében kerül sor. A címmel ellentétben a bejegyzett élettársak családtagként történő elismerésének a munkaügyi területhez semmi köze nincs. Különösen visszás, hogy a törvénytervezet társadalmi egyeztetésre bocsátott változatában¹ a vonatkozó rendelkezés még nem szerepelt, így arról egyesületünk előzetesen nem tudott véleményt alkotni.

A HATÁLYOS JOGI HELYZET

Az azonos nemű párok házassághoz hasonló családjogi intézményét, a bejegyzett élettársi kapcsolatot a 2009. július 1-én hatályba lépett, a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény vezette be. A jogszabály rendelkezik a bejegyzett élettársi kapcsolat létrejöttéről, megszűnéséről és – néhány nevesített kivétel mellett – a magyar jogrendszer egésze számára kimondja a házasság és a bejegyzett élettársi kapcsolat egyenértékűségét. Az ún. sommás utalószabály szerint: „3. § (1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, vagy e törvény a rendelkezés alkalmazását nem zárja ki, megfelelően alkalmazni kell (...) b) a házastársra vagy házastársakra vonatkozó szabályokat a bejegyzett élettársra vagy bejegyzett élettársakra.” A törvényjavaslat indoklása külön is kiemeli, hogy „Továbbá a bejegyzett élettársakat mindazok az adójogi, munkajogi, szociális, *bevándorlási*, honosítási stb. kedvezmények megilletnék, mint a házasságban élőket.” Annak ellenére tehát, hogy a 2007. évi I., II. és LXXX. törvények külön nem nevesítik a bejegyzett élettársakat, a sommás utalószabály alapján ezen jogszabályok a bejegyzett élettársak számára a házastársakhoz hasonlóan családtagi státuszt biztosítanak. Ezt a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal 2010. december 7-én egyesületünk részére megküldött jogi állásfoglalásában (106-Ált-53/744/2010.) is megerősítette.

A **Háttér Társaság a Melegekért** 1995-ben alakult, kiemelten közhasznú társadalmi szervezet, Magyarország legnagyobb lesbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) civil szervezete. Az egyesület telefonos lelkeségély-szolgálatot, jogsegélyszolgálatot, HIV/AIDS megelőzési programot és a nyilvánosság számára is nyitva álló archívumot működtet. Emellett rendszeresen folytat kutatási és képzési programokat, véleményezi az LMBT embereket érintő jogszabályokat. Az egyesület a Magyar LMBT Szövetség egyik alapító tagja, és aktívan részt vesz az ILGA-Europe európai ernyőszervezet munkájában.

E-mail: hatter@hatter.hu ♦ Tel./fax: (1) 329-2670 ♦ Web: www.hatter.hu

A JAVASLAT PROBLÉMÁI

A jelen törvényjavaslat 81. §-a a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 2. § b) pontját a következő bi)-bj) alpontokkal egészítené ki:

[E törvény alkalmazásában b) családtag:]

„bi) az EGT-állampolgár harmadik országbeli állampolgár élettársa, amennyiben magyar hatóság vagy az Európai Unió más tagállamának hatósága előtt regisztrált élettársi kapcsolatot létesített, bj) a magyar állampolgár harmadik országbeli állampolgár élettársa, amennyiben magyar hatóság vagy az Európai Unió más tagállamának hatósága előtt regisztrált élettársi kapcsolatot létesített.”

A törvényjavaslat teljesen érthetetlen módon a magyar jogi nyelvezetben bevett, a magyar jogrendszernek két éve szerves részét képező „bejegyzett élettársi kapcsolat” helyett a „**regisztrált élettársi kapcsolat**” fogalmát használja. A törvényjavaslat nem tisztázza, hogy az eltérő szóhasználat mögött milyen megfontolások állnak. Bár a vonatkozó 2004/38/EK irányelv magyar fordítása még a „regisztrált élettársi kapcsolat” fordulatot tartalmazta, az Európai Unió terminológiai adatbázisa² már a „bejegyzett élettársi kapcsolat” kifejezést írja elő a „registered partnership” fordítására.

Hasonlóan problémás, hogy a törvényjavaslat a **bejegyzett élettársakra mint az élettársak egy speciális alcsoportjára** hivatkozik. Ezzel szemben a hatályos magyar jogszabályok alapján a bejegyzett élettársak nem minősülnek élettársaknak. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény szerint: „685/A. § Élettársi kapcsolat áll fenn két olyan házasságkötés vagy bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nélkül közös háztartásban érzelmi és gazdasági közösségben (életközösségben) együtt élő személy között, akik közül egyiknek sem áll fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi életközössége vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri, féltestvéri kapcsolatban.”

A törvényjavaslat ugyanakkor – szemben a házastársakkal – a bejegyzett élettársi kapcsolat elismerésének **feltételéül szabja, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolatot az Európai Unió tagállamában létesítsék**. A bejegyzett élettársi kapcsolat intézményét a világ egyre több államában elismerik, így az Európai Unión kívül többek között Svájcban, Új-Zélandon, Ecuadorban, Uruguayban, Kolumbiában, valamint Argentína, Ausztrália, az Egyesült Államok, Kanada és Mexikó egyes államaiban/tartományaiban. Semmi sem indokolja – és ezért az Alkotmány 70/A. §-a által tiltott szexuális irányultság szerinti hátrányos megkülönböztetést valósít meg –, hogy a házasságot a házasságkötés helyétől függetlenül, míg a bejegyzett élettársi kapcsolatot csak bizonyos országok esetében ismeri el az állam családtagi státuszt megalapozó intézményként.

További problémát jelent, hogy a módosítás **csak a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek** beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvényt érinti, de nem terjed ki a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló a 2007. évi II. törvény, valamint a menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény által érintett eljárásokra, holott a családtagként történő elismerés ezen jogszabályoknak is szerves része. Bár az európai uniós joganyag valóban csak a szabad mozgás jogával rendelkezők esetében követeli meg a bejegyzett élettársak családtagként történő elismerését, a magyar alkotmányos előírások, valamint a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló törvényben lefektetett sommás utalószabály ezt a többi jogszabály vonatkozásába is megköveteli.

Véleményünk szerint a 2004/38/EK irányelvnek a hatályos magyar jogi szabályozás – tekintettel a sommás utalószabályra – megfelel, a **jogszabályok módosítására nincsen szükség**. A javasolt

módosítás elfogadása esetén nem egyértelmű, hogy a 2007. évi I. törvény által tartalmazott szűkebb jogértelmezés vagy a 2009. évi XXIX. által előírt tágabb jogértelmezés lenne az iránymutató, amely komoly jogbizonytalansághoz vezetne. Amennyiben a módosítás elfogadása azt jelentené, hogy szemben a hatályos gyakorlattal, csak az Európai Unió tagállamában létesített bejegyzett élettársi kapcsolatokat ismeri el Magyarország családtagi státuszt megalapozó viszonyként, illetve, hogy a bejegyzett élettársi kapcsolat elismerésére csak abban az esetben lesz lehetőség, ha az egyik fél magyar vagy EGT állampolgár, akkor a módosítás elfogadása révén **az azonos nemű párok számára már jelenleg is biztosított jogok súlyos korlátozása** valósul meg.

Egyetértünk azzal, hogy a jogszabályok alkalmazása során jelenleg is adódnak problémák. Véleményünk szerint azonban ezeket a problémákat nem a törvények módosításával, hanem az alacsonyabb szintű jogszabályok (pl. a BÁH által rendszeresített űrlapokra vonatkozó rendeletek) módosításával, illetve a vonatkozó lakossági tájékoztatók kiegészítésével orvosolni lehetne. Ha a jogalkotó mégis úgy dönt, hogy a jogszabályok alkalmazhatóságát, egyértelműségét segítené a bejegyzett élettársi kapcsolat nevesítése, akkor szükséges lenne **mind a három vonatkozó törvény módosítására**, illetve a bonyolult, a magyar jogi nyelvnek ellentmondó, a jogokat korlátozó megfogalmazás helyett a családtag listájának kiegészítése **az alábbi formában**:

[E törvény alkalmazásában b) családtag:]

„bi) az EGT-állampolgár bejegyzett élettársa,
bj) a magyar állampolgár bejegyzett élettársa.”

Mindezek alapján javasoljuk:

- a törvényjavaslat 81. §-a kerüljön törlésre és a Minisztérium kezdeményezzen szakmai egyeztetést az érintettek civil szervezeteinek bevonásával a bejegyzett élettársak családtagként történő elismerésének megkönnyítése érdekében szükséges jogszabályi vagy egyéb intézményi változásokról; vagy
- a törvényjavaslat 81. §-a területi kötöttségek nélkül ismerje el valamennyi bejegyzett élettársi kapcsolatot; és
- a törvényjavaslat egészüljön ki a 2007. évi II. és a 2007. évi LXXX. törvények hasonló módosításával.

---

¹ <http://www.kormany.hu/download/a/73/30000/Egyes%20munka%C3%BCgyi%20jogharm.doc>

² <http://iate.europa.eu/>